

## بیگانگی دانشجویان علوم سیاسی

### دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

دکتر محمد صادق زکی خانی\*

#### چکیده

شناخت مشکلات دانشجویان که یک قشر اجتماعی مهم در جامعه و آینده سازان جامعه خویش اند از اهمیت خاصی برخوردار است. یکی از مشکلات اجتماعی دانشجویان بیگانگی است. بیگانگی به مثابه یک احساس عدم تعلق یا جدایی از جامعه و فرهنگ است. این تحقیق دو هدف دارد: (1) تشخیص بیگانگی بی قدرتی و نا به هنجاری و (2) تعیین رابطه بین متغیرهای جنسیت، تأهل و وضعیت تحصیلی با بیگانگی.

در این تحقیق از نظریه‌های روبرت مرتون، امیل دورکیم و سی من در مورد بیگانگی استفاده شده و با مقیاس دین و تکنیک لیکرت اندازه‌گیری شده است. این تحقیق موردی - پیمایشی است و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده از 118 نفر دانشجوی ثبت نام شده مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج، نیمسال دوم سال تحصیلی 1388-1389 استفاده شده است. تکنیک جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه دست ساخت با سوالات بسته است.

در تحلیل آماری، از مجذور خی جهت تعیین تفاوت فراوانی‌های مشاهده شده و مورد انتظار و  $\chi^2$  جهت تعیین همبستگی معیارهای ناپیوسته بهره گرفته شده است. برای آزمون سطح فرضیات تحقیق، سطح اطمینان 0/05 انتخاب شده است. از تعداد 118 دانشجو، 60 زن، و 58 مرد، 110 مجرد و 8 متأهل و بالاخره 65 نفر با معدل بالا و 53 نفر با معدل پایین هستند. بیگانگی بی قدرتی و نا به هنجاری در میان دانشجویان رشته علوم سیاسی مشاهده شد. تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی و نا به هنجاری دانشجویان زن و مرد وجود دارد. در واقع دانشجویان زن بیش از دانشجویان مرد بیگانه‌اند. تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی و نا به هنجاری دانشجویان با معدل بالا و پایین مشاهده شد. در واقع دانشجویان با معدل بالا بیش از دانشجویان با معدل

\* عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

پایین بیگانگی بی قدرتی و نا به هنجاری دارند. نشان دادن رابطه بین متغیرها در حد خیلی ضعیف، ضعیف و متوسط است.

## کلید واژگان

بیگانگی، بی قدرتی، نابه هنجاری، آنومی

## مقدمه

شناخت مشکلات دانشجویان که یک قشر اجتماعی مهم و سازندگان فردای جامعه اند از اهمیت زیادی برخوردار است. مشکلات دانشجویان باید به صورت علمی (تجربی) مطالعه شده و نتایج حاصل در اختیار برنامه ریزان قرار گیرد تا بتوانند در رفع مشکلات تعلیم و تربیتی بکوشند و زمینه را برای ساختن یک جامعه سالم فراهم آورند.

جامعه شناسان مشکلات اجتماعی را تعریف و طبقه بندی کرده‌اند. یکی از مشکلات اجتماعی بیگانگی است. بیگانگی یک نوع ناسازگاری فرد با جامعه یا فرد با فرهنگ است که در قالب آسیب شناسی اجتماعی جای می گیرد و یا به عبارت دیگر، بیگانگی بمتناهی یک احساس عدم تعلق و یا جدایی از جامعه و فرهنگ است. نظریه دورکیم نشان می دهد که بیگانگی در دوره تغییرات سریع اجتماعی و بحران اقتصادی مشاهده می شود. اکنون وضعیت اجتماعی جامعه ایران «انقلابی» و جامعه فعلی ایران جوان است. مرکز آمار ایران (1388) آمار دانشجویان سطوح مختلف تحصیلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران را اعلام کرده است. جدول شماره 1 نشان می دهد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران در سال تحصیلی 1381-1382، 810000 دانشجو پذیرفته و این پذیرش در سال تحصیلی 1385-1386 به 1539000 نفر افزایش یافته است. جدول شماره 1 همچنین نشان می دهد که دانشگاه آزاد اسلامی در سال تحصیلی 1381-1382، 864000 دانشجو پذیرفته و این پذیرش در سال تحصیلی 1385-1386 به 1290000 نفر افزایش یافته است. این آمار خود نشانگر افزایش سریع جمعیت دانشجو و تغییرات اجتماعی است.

جدول شماره 2 سال‌های تحصیلی و تعداد دانشجویان مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی- واحد کرج را نشان می دهد. در سال تحصیلی 1380-1381 تعداد دانشجویان پذیرفته شده 272 نفر بوده که در سال تحصیلی 1388-1389 به 181 نفر رسیده است.

هدف این تحقیق مطالعه بیگانگی بی قدرتی و بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان دوره کارشناسی رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج است.

جدول 1- تعداد دانشجویان سطوح مختلف تحصیلی دانشگاه ها و مرکز آموزش عالی ایران ( مرکز آمار ایران به نقل از وزارت

عوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی)

شرح	جمع(هزار نفر)
دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی	
1381-1382	810
1382-1383	924
1383-1384	1019
1384-1385	1191
1385-1386	1539
دانشگاه آزاد اسلامی	
1381-1382	864
1382-1383	968
1383-1384	1098
1384-1385	1198
1385-1386	1290

جدول 2- سال های تحصیلی و تعداد دانشجویان مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی

(مأخذ: آمار ثبت نام دانشکده حقوق و علوم سیاسی ( چاپ نشده، 1389)

سال تحصیلی	تعداد دانشجو نفر
1380-1381	272
1381-1382	238
1382-1383	250
1383-1384	140
1384-1385	201
1385-1386	172
1386-1387	176
1387-1388	226
1388-1389	181

◇ بیگانگی دانشجویان علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

با توجه به اینکه ایمان و همکاران (1383) بیگانگی را در میان دانشجویان دانشگاه مشاهده کرده اند و تحقیقات دیگر نیز همین مطلب را تأیید می نمایند، سوالات زیر می تواند طرح شود:

- آیا دانشجویان گروه علوم سیاسی بیگانگی بی قدرتی دارند؟
- آیا دانشجویان گروه علوم سیاسی بیگانگی نابه هنجاری دارند؟
- آیا تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی و نابه هنجاری دانشجویان و جنسیت (زن، مرد)، تاهل (مجرد، متأهل) و وضعیت تحصیلی (معدل بالا، معدل پایین) وجود دارد؟

### تعریف مفاهیم

**دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج:** یکی از دانشگاه‌های دانشگاه آزاد اسلامی است که به تصویب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسیده است.

**دانشکده حقوق و علوم سیاسی:** یکی از دانشکده‌های دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج است که دارای گروه علوم سیاسی و گروه حقوق است.

**دانشجو:** فردی است که در مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج رسماً ثبت نام کرده است.

**متاهل:** متأهل فردی است که در حال حاضر رسماً و قانوناً همسر دارد.

**مجرد:** فردی است که ازدواج نکرده و یا اینکه مطلقه است.

**مرد:** فردی است که دارای ویژگی‌های مردانه و پایگاه اجتماعی مردانه است.

**زن:** فردی است که دارای ویژگی‌های زنانه و پایگاه اجتماعی زنانه است.

**معدل بالا:** دانشجویی است که معدل دروس نیمسال قبل از تحقیق او برابر یا بیشتر از 15 است.

**معدل پایین:** دانشجویی است که معدل دروس نیمسال قبل از تحقیق او کمتر از 15 است.

**بیگانگی بی قدرتی:** موقعیتی است که فرد در جامعه احساس می کند که نمی تواند رفتارش را که منتج به نتیجه‌ای باشد تعیین کند.

**بیگانگی نابه هنجاری:** فرد در ساختار اجتماعی و فرهنگی در وضعیتی قرار می گیرد که رفتار غیر پذیرفته شده اجتماعی را جهت حصول به اهداف لازم دارد.

**متغیرهای مستقل:** جنسیت (زن، مرد)، تاهل (مجرد، متأهل) و وضعیت تحصیلی (معدل بالا، معدل پایین).

**متغیرهای وابسته:** بیگانگی بی قدرتی و بیگانگی نابه هنجاری.

**ضرورت تحقیق:** شناخت انحرافات اجتماعی به منظور بر طرف کردن آنها و ساختن جامعه‌ای سالم.

**اهداف تحقیق:** شناخت بیگانگی بی قدرتی و نابه هنجاری و شناخت رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته.

### پیشینه تحقیق

بیگانگی دارای مفهوم وسیعی در جامعه شناسی و سایر علوم اجتماعی و دارای جنبه‌های نظریه‌ای، روش شناسانه و تجربی است (نایدنر، 1971).

در کشورهای جهان تحقیقات زیادی در مورد بیگانگی انجام شده است. به‌عنوان نمونه در این مورد می‌توان از کنیستون (1965) نام برد که تحقیقات بسیاری در مورد بیگانگی جوانان انجام داده است. در ایران نیز تحقیقات زیادی در مورد بیگانگی و جنبه‌های مختلف آن انجام شده است. تعدادی از آن‌ها عبارتند از: توسلی و همکاران (1380) در مورد پدیده بیگانگی از کار در ساختار اداری ایران، کلدی و همکاران (1381) در مورد تحلیل جامعه شناسی از خود بیگانگی در میان دانشجویان در تهران، رجب زاده و همکاران (1382) در مورد انومی سیاسی در ایران، با تکیه بر نظر شهروندان تهرانی، ایمان و همکاران (1383) درباره بررسی عوامل مؤثر بر بیگانگی دانشجویان دانشگاه شیراز، مرجانی (1382) در مورد سنجش و بررسی احساس انومی در میان جوانان و بالاخره حسنی (1383) در مورد بررسی رابطه بیگانگی سیاسی - اجتماعی با مشارکت سیاسی و امنیت ملی تحقیقات انجام داده‌اند. این تحقیقات نشان می‌دهد که بیگانگی در ایران به‌ویژه در میان جوانان و دانشجویان مشاهده شده است.

### نظریه

در رابطه با بیگانگی، مرتون (1957) مطرح می‌کند که انومی (نابه هنجاری) در نتیجه شکاف بین اهداف فرهنگی و ابزار پذیرفته شده در یک نظام اجتماعی به وجود می‌آید و دارای پنج شکل به شرح جدول شماره 3 است.

جدول 3- انحرافات اجتماعی

شکل انطباق	اهداف فرهنگی	ابزار نهادینه شده
1-	+	+
2- نوآوری	+	-
3- رسم پرستی	-	+
4- انزوای اجتماعی	-	-
5- طغیان	+	+

(+) پذیرش (-) رد

در جدول 3:

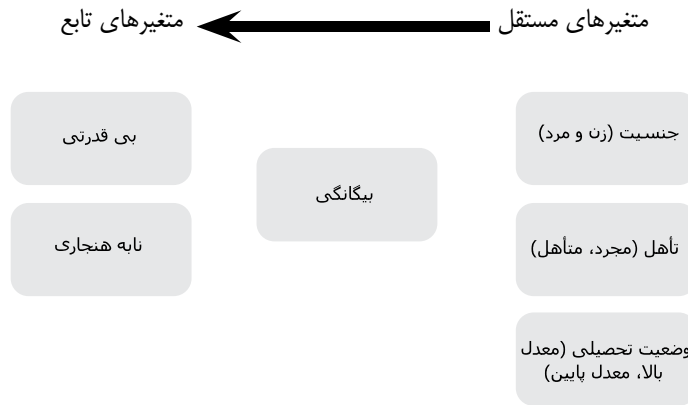
شکل 1- سازگاری بین اهداف فرهنگی و ابزار نهادینه شده اجتماعی وجود دارد و لذا انحرافی موجود نیست.  
 شکل 2- اهداف فرهنگی موجود اما ابزار نهادینه شده اجتماعی وجود ندارد.  
 شکل 3- اهداف فرهنگی وجود ندارد اما ابزار نهادینه شده اجتماعی وجود دارد.  
 شکل 4- اهداف فرهنگی و ابزار نهادینه شده اجتماعی وجود ندارد.  
 شکل 5- اهداف فرهنگی و ابزار نهادینه شده اجتماعی رد و اهداف فرهنگی و ابزار نهادینه شده اجتماعی نو جایگزین می‌شوند.

با توجه به اشکال، فقط در شکل یک است که انحراف وجود ندارد و اشکال 2 تا 5 دارای انحراف است. دور کیم (1947) در مورد انومی می‌گوید، وضعیت اجتماعی بشکلی است که اهداف و وسائل رسیدن به هدف فردی، دیگر بر اساس ساختار هنجارمند و وسائل و اهداف اجتماعی پذیرفته شده نیست. این وضعیت در زمانی به وقوع می‌پیوندد که تغییرات اجتماعی سریع و یا بحران اجتماعی شدیدی وجود دارد. توسلی و دیگران (1386) در کتاب مبانی جامعه‌شناسی در باره انحرافات مرتون و انومی دور کیم بحث کرده‌اند.

#### نظریه‌های به کار گرفته شده و فرضیات

از نظریه‌های مرتون (1957)، دور کیم (1947) و سی من (1959) در مورد بیگانگی بی‌قدرتی و بیگانگی نابه‌هنجاری استفاده شده است. سی من (1959) بیگانگی را مفهوم‌سازی کرده و در مورد بی‌قدرتی می‌گوید: «... انتظار و احتمال اینکه فرد نمی‌تواند رفتاراش را که منتج به نتیجه‌ای باشد، تعیین نماید» و در مورد نابه‌هنجاری

مطرح می‌کند «...که در آن انتظارات زیادی است که رفتار غیر پذیرفته شده اجتماعی را جهت حصول به اهداف لازم دارد.» از نظریه‌ها و مفاهیم مدل تحلیلی شکل 1 استخراج شده است:



شکل 1- مدل تحلیلی

### فرضیات

- H1 بیگانگی بی قدرتی در میان دانشجویان وجود دارد.
- H1 بیگانگی نابه هنجاری در میان دانشجویان وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان زن و مرد وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان زن و مرد وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان مجرد و متأهل وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان مجرد و متأهل وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود دارد.
- H1 تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود دارد.

### روش شناسی

اهداف تحقیق عبارتست از: تعیین بیگانگی بی قدرتی و نابه هنجاری دانشجویان و تعیین رابطه بین جنسیت (زن، مرد)، تأهل (مجرد، متأهل)، وضعیت تحصیلی (معدل بالا، معدل پایین) و بیگانگی بی قدرتی و نابه هنجاری دانشجویان مقطع کارشناسی علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج.

این تحقیق در مورد دانشجویان ثبت نام شده مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی، نیمسال دوم سال تحصیلی 1388-1389 دانشکده حقوق و علوم سیاسی است. در این تحقیق موردی از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده و تعداد کل نمونه 118 نفر است.

### طرح تحقیق

روش تحقیق میدانی است و جهت جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه با سوالات بسته استفاده شده است.

### متغیرها و طرز عمل

**متغیرهای مستقل:** جنسیت، تأهل، وضعیت تحصیلی

**متغیر تابع:** بیگانگی بی قدرتی، بیگانگی نابه هنجاری

بیگانگی با مقیاس دین (میلر 1970) و تکنیک لیکرت (بابی، 1975) اندازه‌گیری شده است. مقیاس دین دارای نه فقره سوال در مورد بی قدرتی و شش فقره سوال در مورد نابه هنجاری است و جمع کل هر دو فقره پانزده سوال است. در مورد متغیرهای مستقل از سوالات دست ساخت و بسته بهره گرفته شده است.

### تحلیل آماری

مجذور خی برای تحلیل آماری استفاده شده است تا تفاوت فراوانی‌های مشاهده شده و مورد انتظار را نشان دهد. مزایای مجذور خی عبارتست از: فرضیات در مورد شیب و توزیع پارامترها ضرورت ندارد و دو تفاوت یا بیشتر از آن را در یک زمان می‌توان مورد ارزیابی قرار داد.

$t_c$  جهت تحلیل داده‌ها انتخاب شده است تا همبندی معیارهای ناپیوسته و درجه آن را بین متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته نشان دهد. ارزش  $t_c$  بدین شکل طبقه بندی شده است: 0/01 تا 0/20 خیلی ضعیف، 0/20 تا 0/40 ضعیف، 0/40 تا 0/60 متوسط، 0/60 تا 0/80 قوی و 0/80 تا 1 خیلی قوی.

جهت آزمون سطح فرضیات تحقیق، سطح اطمینان 5٪ انتخاب شده است. این احساس وجود دارد که سطح اطمینان 5٪ جهت آزمون خی و  $t_c$  قابل قبول است.



### تجزیه و تحلیل

جدول شماره 4، 60 زن (50/8 درصد) و 58 مرد (49/2)، جدول شماره 5، 110 مجرد (93/2 درصد) و 8 متأهل (6/8 درصد) جدول شماره 6، 65 نفر با معدل بالا (55 درصد) و 53 نفر با معدل پایین (45 درصد) را نشان می‌دهند.

جدول 4- تعداد و درصد دانشجویان زن و مرد

جنسیت	تعداد	درصد
زن	60	50/8
مرد	58	49/2
جمع	118	100

جدول 5- تعداد و درصد دانشجویان متأهل و مجرد

وضعیت تأهل	تعداد	درصد
مجرد	110	93/2
متأهل	8	6/8
جمع	118	100

جدول 6- تعداد و درصد دانشجویان با معدل بالا و پایین

وضعیت معدل	تعداد	درصد
معدل بالا	65	55
معدل پایین	53	45
جمع	118	100

H0 بیگانگی بی قدرتی در میان دانشجویان وجود ندارد.

با رویت جداول شماره 7، 9 و 11 مشخص می‌شود که بیگانگی بی قدرتی در میان دانشجویان وجود دارد و لذا H0 در جهت تأیید H1 (بیگانگی بی قدرتی در میان دانشجویان وجود دارد) رد می‌شود.

H0 بیگانگی نابه هنجاری در میان دانشجویان وجود ندارد.

با رویت جداول شماره 8، 10 و 12 مشخص می‌شود که بیگانگی نابه هنجاری در میان دانشجویان وجود دارد و لذا H0 در جهت تأیید H1 (بیگانگی نابه هنجاری در میان دانشجویان وجود دارد) رد می‌شود.

جدول 7- بی قدرتی و جنسیت

بیگانگی بی قدرتی					
جنسیت	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	جمع
زن	8(13/3٪)	15(25٪)	11(18/2٪)	26(43/4٪)	60
مرد	23(39/6٪)	10(17/4٪)	16(27/5٪)	9(15/5٪)	58
جمع	31(26/4٪)	25(21/2٪)	27(22/8٪)	35(29/6٪)	118(100٪)

$$x^2 = 7.71 \quad df=3 \quad p < \%5$$

$$P < \%5 \quad t_c = -0.35$$

جدول 8- نابه هنجاری و جنسیت

بیگانگی نابه هنجاری					
جنسیت	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	جمع
زن	12(20٪)	15(25٪)	10(16/6٪)	23(38/4٪)	60
مرد	21(36/3٪)	10(17/2٪)	17(29/2٪)	10(17/2٪)	58
جمع	33(27/9٪)	25(21/3٪)	27(22/9٪)	33(27/9٪)	118(100٪)

$$x^2 = 9.88 \quad df=3 \quad p < \%5$$

$$P < \%5 \quad t_c = -0.116$$

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان زن و مرد وجود ندارد.

جدول شماره 7 نشان می دهد که 37 نفر (61/6 درصد) دانشجویان زن دارای بیگانگی زیاد و خیلی زیادو 25 نفر (43 درصد) دانشجویان مرد دارای بیگانگی زیاد و خیلی زیاد هستند. با توجه به این تفاوت و با عنایت به مجذور خی حاصله از تحقیق: 17/7 با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5٪ که بزرگتر از مجذور خی جدول محاسباتی (7/82) است، لذا H0 در جهت تأیید H1 (تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان زن و مرد وجود دارد) رد می شود.

همچنین جدول شماره 7 نشان می دهد که  $t_c$  رابطه ضعیفی (-0/35) را بین جنسیت (زن و مرد) و

بیگانگی بی قدرتی نشان می دهد.

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان زن و مرد وجود ندارد.  
 جدول شماره 8 نشان می دهد 33 زن (55 درصد) دارای بیگانگی نابه هنجاری زیاد و 27 مرد (46/5 درصد) بیگانگی نابه هنجاری زیاد و خیلی زیاد هستند و با توجه به اینکه مجذور خی تحقیق 9/88، با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5٪، بزرگتر از مجذور خی جدول محاسباتی (7/82) است، لذا H0 در جهت تأیید H1 (تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان زن و مرد وجود دارد) رد می شود.  
 جدول شماره 8 نشان می دهد که حاصله رابطه خیلی ضعیفی (-0/116) را بین جنسیت و نابه هنجاری نشان می دهد.

جدول 9- بی قدرتی و تأهل

بیگانگی بی قدرتی					
وضعیت تأهل	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	جمع
مجرد	25 (22/7٪)	22 (20٪)	33 (30٪)	30 (27/3٪)	110
متأهل	3 (37/5٪)	1 (12/5٪)	2 (25٪)	2 (25٪)	8
جمع	28 (23/7٪)	23 (19/4٪)	35 (29/6٪)	32 (27/3٪)	118 (100٪)

$$x^2 = 3.46 \quad df=3 \quad p < \%5$$

$$P < \%5 \quad t_c = -0.028$$

جدول 10- نابه هنجاری و تأهل

بیگانگی نابه هنجاری					
وضعیت تأهل	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	جمع
مجرد	27 (24/5٪)	20 (18/2٪)	30 (27/3٪)	33 (30٪)	110
متأهل	1 (12/5٪)	2 (25٪)	2 (25٪)	3 (37/5٪)	8
جمع	28 (23/7٪)	22 (18/6٪)	32 (27/2٪)	36 (30/5٪)	118 (100٪)

$$x^2 = 1.2 \quad df=3 \quad p < \%5$$

$$P < \%5 \quad t_c = -0.03$$

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان مجرد و متأهل وجود ندارد.  
جدول شماره 9 نشان می دهد که تعداد دانشجویان مجرد 110 نفر و دانشجویان متأهل 8 نفر است.  
با توجه به اینکه مجذور خی حاصله این تحقیق (3/46)، با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5% کوچکتر از  
مجذور خی جدول محاسباتی (7/82) است، لذا در رد H0 شکست خورده ایم.

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان مجرد و متدهل وجود ندارد.  
جدول شماره 10 نشان می دهد که 110 دانشجو مجرد و 8 دانشجو متأهل می باشند. با توجه به اینکه  
مجذور خی حاصله این تحقیق 1/2 با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5% کوچکتر از مجذور خی جدول  
محاسباتی (7/82) است، لذا در رد H0 شکست خورده ایم.

جدول 11- بی قدرتی و وضعیت تحصیلی

بیگانگی بی قدرتی					وضعیت تحصیلی
جمع	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	
65	28 (43/2%)	22 (33/8%)	10 (15/3%)	5 (7/7%)	معدل بالا
53	5 (9/4%)	8 (15%)	15 (28/4%)	25 (47/2%)	معدل پایین
118 (100%)	33 (27/9%)	30 (25/4%)	25 (21/3%)	30 (25/4%)	جمع

$$x^2 = 35 \quad df=3 \quad p < 5\%$$

$$P < 5\% \quad t_c = -0.601$$

جدول 12- نابه هنجاری و وضعیت تحصیلی

بیگانگی نابه هنجاری					وضعیت تحصیلی
جمع	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	
65	25 (38/5%)	18 (27/6%)	12 (18/5%)	10 (15/4%)	معدل بالا
53	10 (18/8%)	7 (13/3%)	17 (32%)	19 (35/9%)	معدل پایین
118	35 (29/6%)	25 (21/4%)	29 (24/5%)	29 (24/5%)	جمع

$$x^2 = 13.35 \quad df=3 \quad p < 5\%$$

$$P < 5\% \quad t_c = -0.16$$

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی (بی قدرتی) دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود ندارد. جدول شماره 11 نشان می دهد 50 نفر (77 درصد) دانشجویانی که معدل بالا دارند دارای بیگانگی زیاد و خیلی زیاد هستند، در صورتی که دانشجویانی که دارای معدل پایین هستند 13 نفر (24/4 درصد) دارای بیگانگی زیاد و خیلی زیاد هستند. با توجه به اینکه مجذور خی حاصله این تحقیق 35، با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5٪ بزرگتر از مجذور خی جدول محاسباتی (7/82) است، لذا H0 در جهت H1 (تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود دارد) رد می شود. جدول شماره 11 نشان می دهد که  $t_c$  رابطه متوسطی (-0/601) را بین متغیر وضعیت تحصیلی و بیگانگی بی قدرتی نشان می دهد.

H0 تفاوت معناداری در بیگانگی نا به هنجاری دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود ندارد. جدول شماره 12 نشان می دهد که 43 نفر (66 درصد) از دانشجویان با معدل بالا دارای بیگانگی نابه هنجاری زیاد و خیلی زیاد و 17 نفر (32/1 درصد) از دانشجویان با معدل پایین دارای بیگانگی نابه هنجاری زیاد و خیلی زیاد هستند. با عنایت به اینکه مجذور خی حاصله این تحقیق 13/55، با درجه آزادی 3 و سطح اطمینان 5٪ بزرگتر از توزیع مجذور خی جدول محاسباتی (7/82) است، لذا H0 در جهت تأیید H1 (تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود دارد) رد می شود. جدول شماره 12 نشان می دهد،  $t_c$  رابطه خیلی ضعیفی ( $t_c = -0.16$ ) را بین متغیر وضعیت تحصیلی (معدل بالا و معدل پایین) و بیگانگی نابه هنجاری نشان می دهد.

## نتایج

- 1- بیگانگی بی قدرتی در میان دانشجویان مشاهده شد.
- 2- بیگانگی نابه هنجاری در میان دانشجویان مشاهده شد.
- 3- تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان زن و مرد مشاهده شد. دانشجویان زن بیش از دانشجویان مرد بیگانگی بی قدرتی دارند.
- 4- تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان زن و مرد مشاهده شد. دانشجویان زن بیش از دانشجویان مرد بیگانگی نابه هنجاری دارند.

- 5- تفاوت معناداری در بیگانگی بی قدرتی دانشجویان و وضعیت تحصیلی (معدل بالا و معدل پایین) آن‌ها مشاهده شد. دانشجویان با معدل بالا بیش از دانشجویان با معدل پایین بیگانگی بی قدرتی دارند.
- 6- تفاوت معناداری در بیگانگی نابه هنجاری دانشجویان و وضعیت تحصیلی (معدل بالا و معدل پایین) آنها مشاهده شد. دانشجویان با معدل بالا بیش از دانشجویان با معدل پایین بیگانگی نابه هنجاری دارند.

## منابع

- ایمان، محمد تقی و حسین قاضی (1383)، «بررسی عوامل مؤثر بر بیگانگی دانشجویان دانشگاه شیراز»، *مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد*، شماره صفحات 79-104.
- توسلی، غلام عباس و مهدی قدیمی (1380)، «پدیده بیگانگی از کار در ساختار اداری ایران» *پژوهشنامه علوم انسانی، ویژه نامه جامعه شناسی دانشگاه شهید بهشتی*، شماره 30، صفحات 87-115.
- توسلی، غلام عباس و رضا فاضل (1386)، «مبانی جامعه شناسی» سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) ترجمه و اقتباس کتاب بروس کوئن، فصل 12.
- حسنی، قاسم (1383)، «بررسی رابطه بیگانگی سیاسی - اجتماعی با مشارکت سیاسی - اجتماعی و امنیت ملی» *فصلنامه علوم اجتماعی*، شماره 26، صفحات 141-179.
- دانشکده حقوق و علوم سیاسی 1389 «سال‌های تحصیلی و تعداد دانشجویان مقطع کارشناسی رشته علوم سیاسی، اسناد دانشکده حقوق و علوم سیاسی (چاپ نشده).
- رجب زاده، احمد و مسعود کوثری، 1382، «اتومی سیاسی در ایران: با تکیه بر نظر شهروندان تهرانی»، *نامه علوم اجتماعی دانشگاه تهران*، شماره 11، صفحات 319-348.
- کلدی، علیرضا و جلال صفی پور (1381)، «تحلیل جامعه شناسی از خود بیگانگی در میان دانشجویان در تهران»، *پژوهشنامه علوم انسانی، ویژه نامه جامعه شناسی دانشگاه شهید بهشتی*، شماره 35، صفحات 149-179.
- مرجانی، هادی (1382)، «سنجش و بررسی احساس انومی تر میان جوانان»، *فصل نامه مطالعات جوانان*، سال اول، شماره 5، صفحات 4-60.

- مرکز آمار ایران به نقل از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی (1388)، «دانشجویان سطوح مختلف تحصیلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی».
- Babbie, Earl, R., 1975, **The Practice of Social Research**, Wood worth Publishing Inc., Belmont: California, P.380.
- Durkheim, Emile, (1947), **Devison of Labor in Society**, Translated by George Simpson, New York: The Press of Glenoe, Ch.2 & 3.
- Durkheim, Emile, (1951), **Suicide**, Translated by Spaulding and George Simpson, New York: The Press of Glenoe, Ch. 3,4 & 5.
- Keniston, K., (1965), **The Uncommitted Alienation Youth in American Society**, New York: Harcourt, Brace and World, P.51.
- Merton, Robert, K., (1957), **Social theory and social structure**, The Free Press of Glenoe, New York, P. 162 & 344.
- Miller, Delbert, (1970), " Handbook of Research Design and Social Measurement" David McKay Company, Inc., New York, P.92.
- Neider, Lanny, Aron, (1971), **A Conceptual Analysis of Alienation in Current Theory and Research**, South Dakota State University, Ch. 2 & 3.
- Seeman, M., (1959), " On the Meaning of Alienation", **American Sociological Review**, No. 24 (December), P. 786.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی